

Ключові результати хвилі 2019 року

Сабріна Молінаро Міжнародний координатор проекту ESPAD

SP

ЗМІСТ

Про проєкт ESPAD

Ключові результати

Висновки

Ключові результати хвилі 2019 року

Європейське опитування учнів щодо вживання алкоголю та інших наркотичних речовин (ESPAD)

○ Про проєкт ESPAD

A target graphic with concentric circles and a bullseye. Five arrows of different colors (teal, purple, dark purple, red, and pink) are shown pointing towards the center of the target.

Про проєкт ESPAD / Цілі

Зібрати

Міжнародні репрезентативні дані, які можна порівнювати між країнами та відстежувати тенденції

Покращити

Наукове розуміння вживання психоактивних речовин підлітками

Поглибити

Дослідження нових адиктивних практик

Підтримати

Формування політики та практики, які мають доказову базу

Розширити

Мережу дослідників і міжнародне співробітництво

Про проєкт ESPAD

РОЗПОЧАВСЯ У 1995 РОЦІ ЯК
НЕЗАЛЕЖНИЙ ДОСЛІДНИЦЬКИЙ
ПРОЄКТ

7 КРОС-СЕКЦІЙНИХ ОПИТУВАНЬ

ОПИТАНО БІЛЬШЕ НІЖ 600,000
ПІДЛІТКІВ У 49 КРАЇНАХ-УЧАСНИЦЯХ
ПРОЄКТУ

У 2019 РОЦІ ОПИТАНО 99,647 УЧНІВ У
35 КРАЇНАХ

Про проєкт ESPAD / Методологія

1995 – 1999 – 2003 – 2007 – 2011 – 2015 - 2019

Вибірка

Національні репрезентативні вибірки для учнів/студентів, яким виповнилося 16 років у календарному році (рекомендовано опитати 2400 осіб)

Опитування

Дані, отримані при заповненні анонімних анкет у закладах освіти, за стандартизованою методологією

Час

Кожні 4 роки (навесні) з 1995 р.

Одиниця відбору

Первинна одиниця відбору: клас/група

Анкета

Обов'язкові запитання для всіх країн, плюс додаткові пакети запитань

○ Ключові результати

Ключові результати

Тютюнокуріння та використання електронних сигарет

Вживання алкоголю

Вживання канабісу та інших наркотичних речовин

Нові психоактивні речовини

Вживання медичних препаратів без призначення лікарів

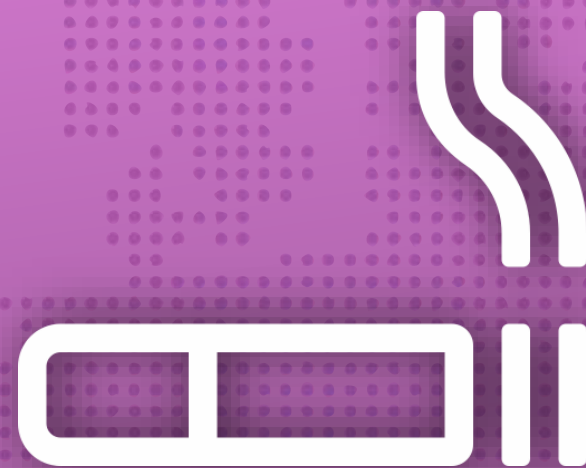
Ранній вік вживання та рівень доступності

Азартні ігри

Соціальні мережі та комп'ютерні ігри

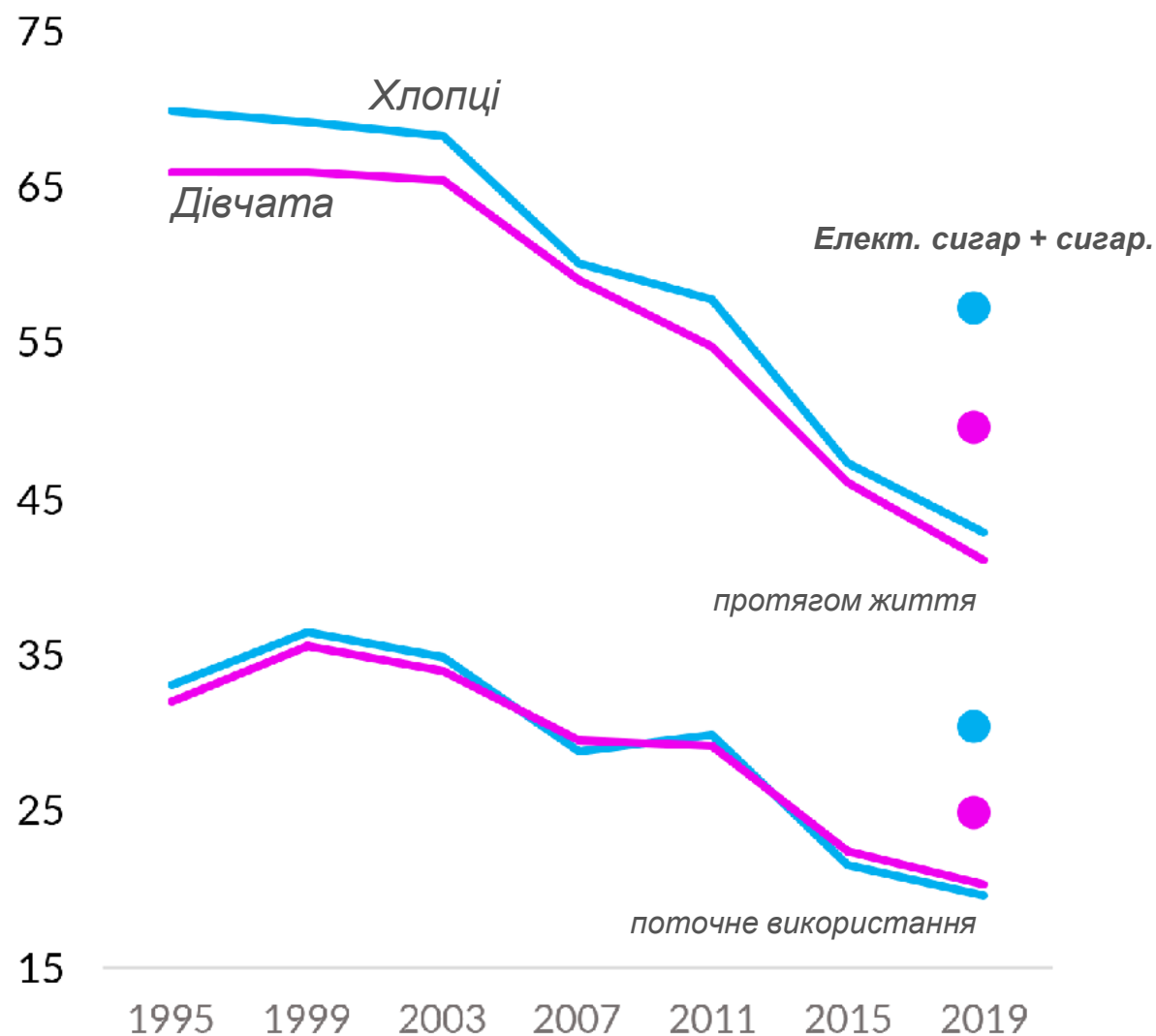
⦿ Ключові результати
Тютюнокуріння та використання
електронних сигарет

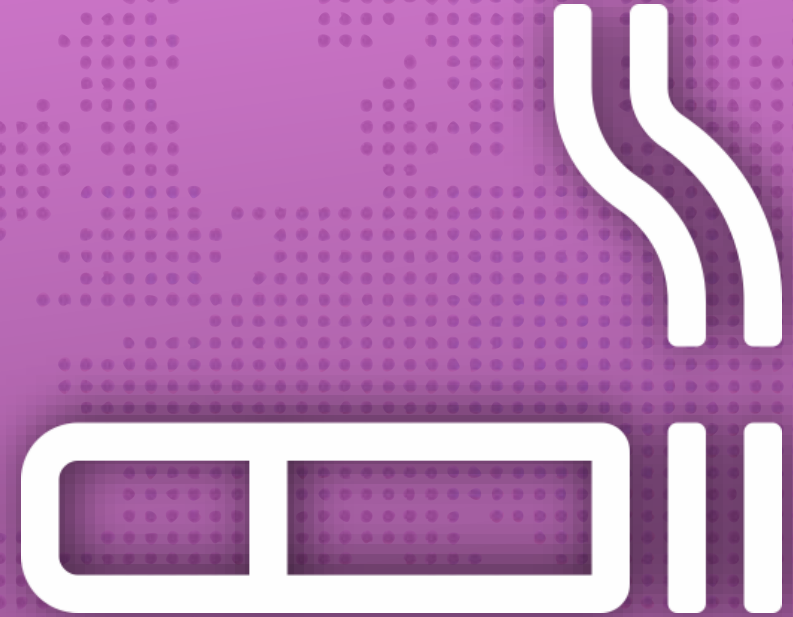
Тютюнокуріння та використання електронних сигарет

- Більшість **ніколи не курили** звичайні сигарети (58%)
- Різниця між статями зменшилася з часом
- Кожен п'ятий (20%) зазначив, що нині є **курцем**
- Високий рівень поширеності використання електронних сигарет як **протягом життя** (40%), так і сьогодні (14%)
- Враховуючи тютюнокуріння та використання електронних сигарет, їх поширеність зростає до 53% **протягом життя** та до 26% сьогодні

Тютюнокуріння та використання електронних сигарет / Отримані уроки...

- **Зменшення споживання** тютюнових продуктів зафіксовано у багатьох європейських країнах
- Різноманіття тютюнових / нікотинових продуктів призвело до збільшення обсягів їх споживання
- Більшість опитаних, які почали користуватися електронними сигаретами, не мали попереднього досвіду тютюнокуріння
- Оскільки велика частка цих пристроїв містить нікотин, імовірно, що загальне **споживання нікотину у підлітків може знову зрости**
- **Врахування виключно тютюнокуріння може призвести до недооцінки поточного споживання нікотину**

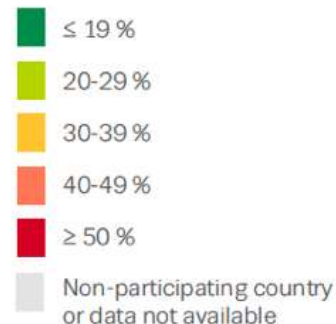
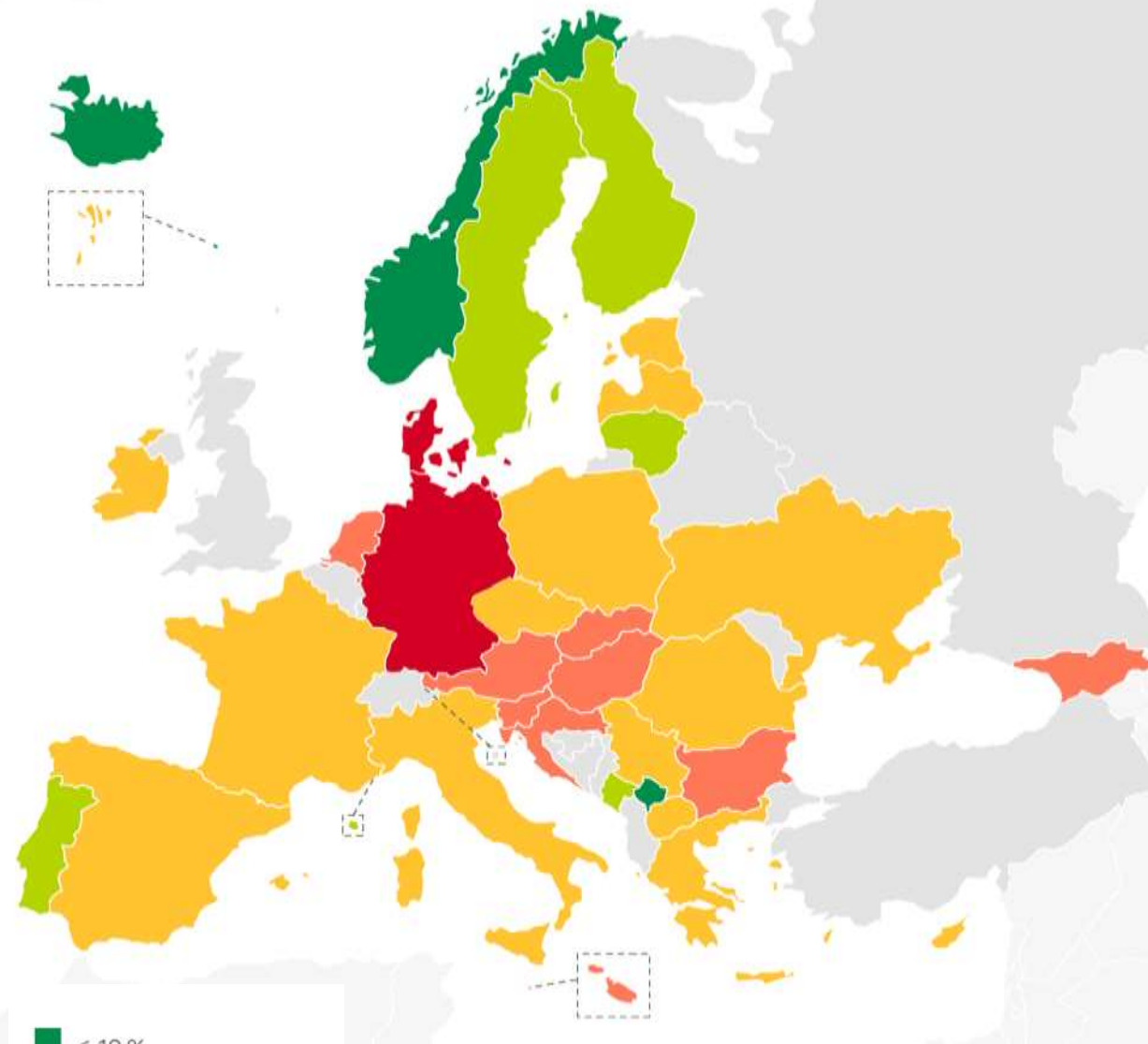
⦿ Ключові результати

Вживання алкоголю

Вживання алкоголю / Ключові результати

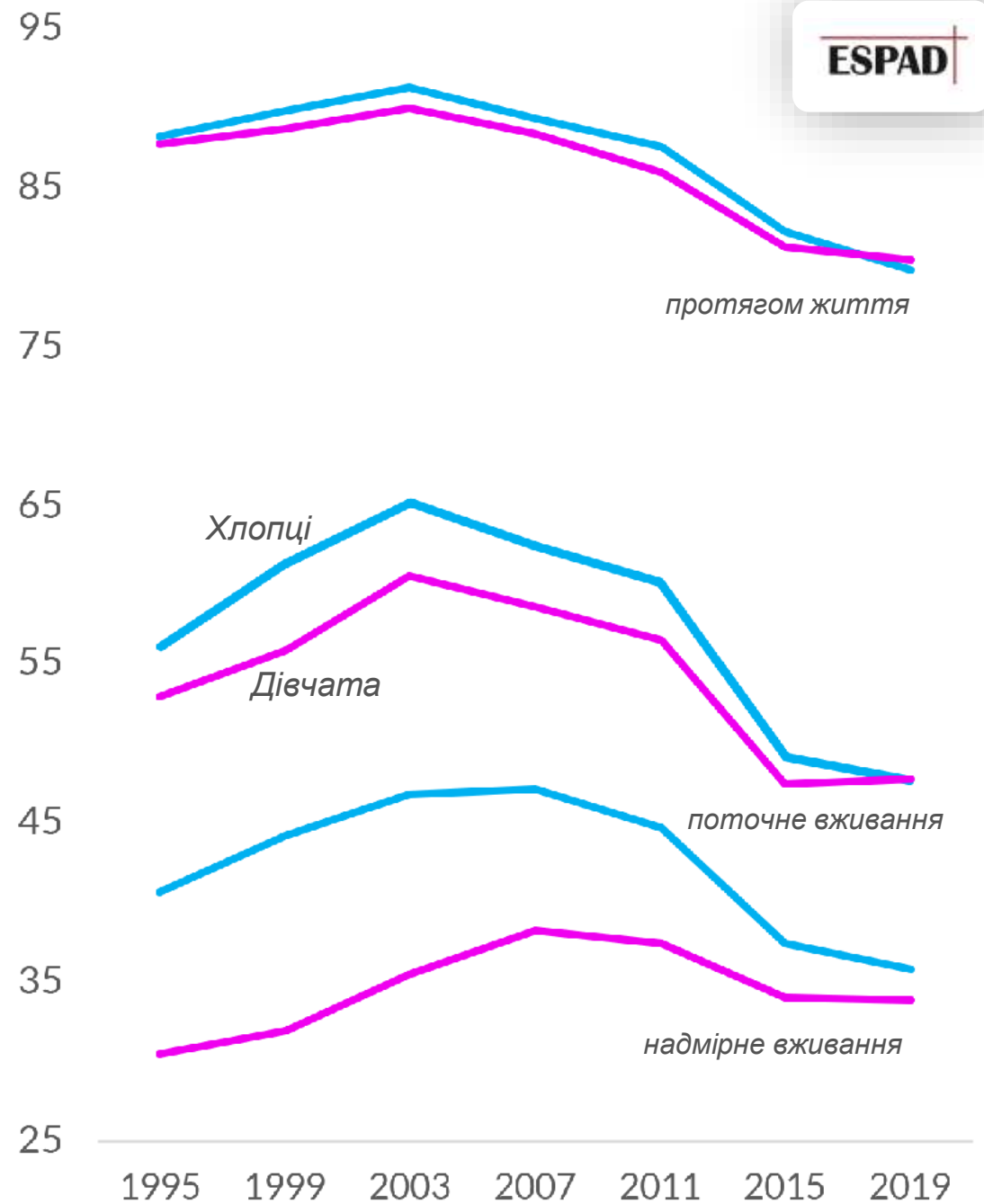
Великі розбіжності між країнами спостерігались як на рівні поширеності вживання алкоголю, так і в практиках вживання (частота прийому, середнє споживання етанолу, надмірне вживання алкоголю)

*Надмірне вживання алкоголю
протягом останніх 30 днів*

Вживання алкоголю / Ключові результати

- Тенденції свідчать про постійне зниження вживання алкоголю, проте воно залишається поширеним серед підлітків
- Поширеність надмірного вживання алкоголю досягла найнижчого показника
- Статева різниця в практиках надмірного споживання алкоголю зменшилася з часом
- Щодо поширеності та сприйняття доступності, міцні алкогольні напої мають перевагу над пивом, особливо серед дівчат

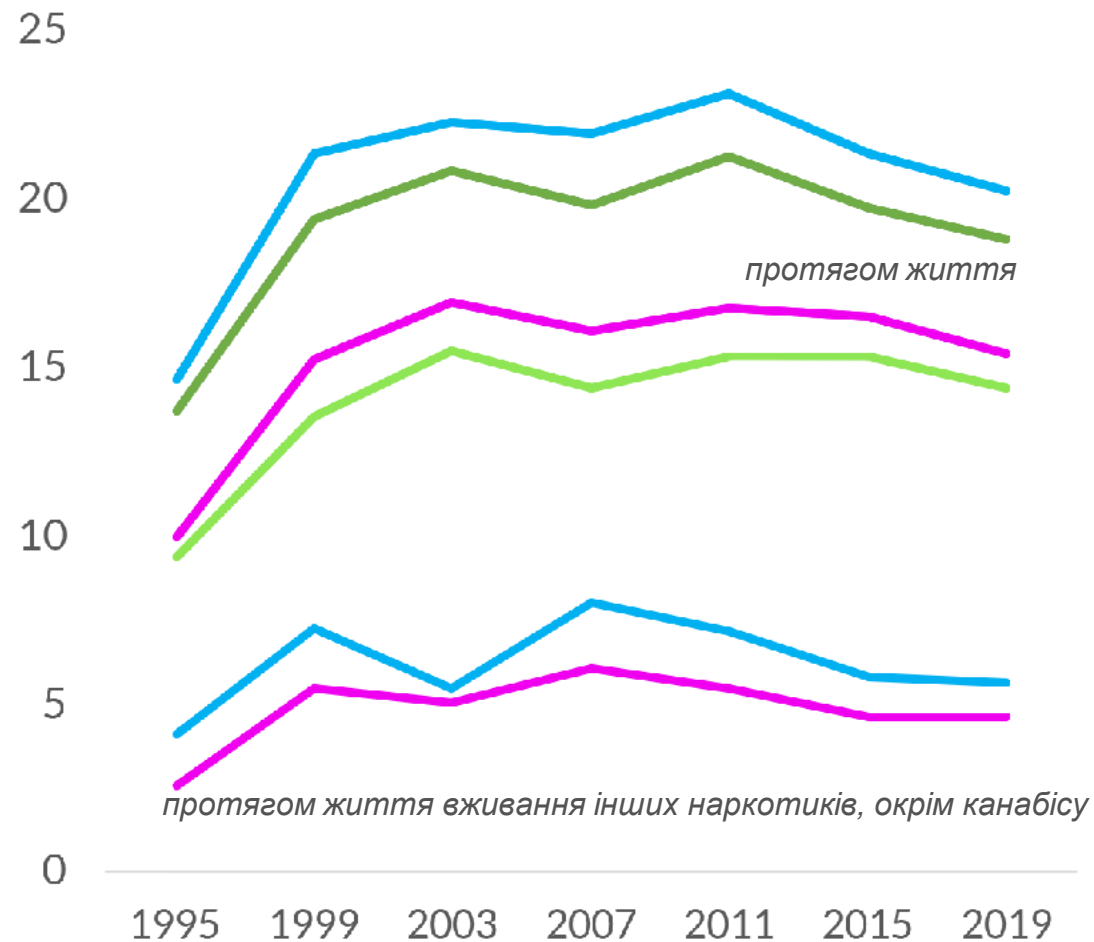
⦿ Ключові результати
Вживання канабісу
та інших наркотичних речовин

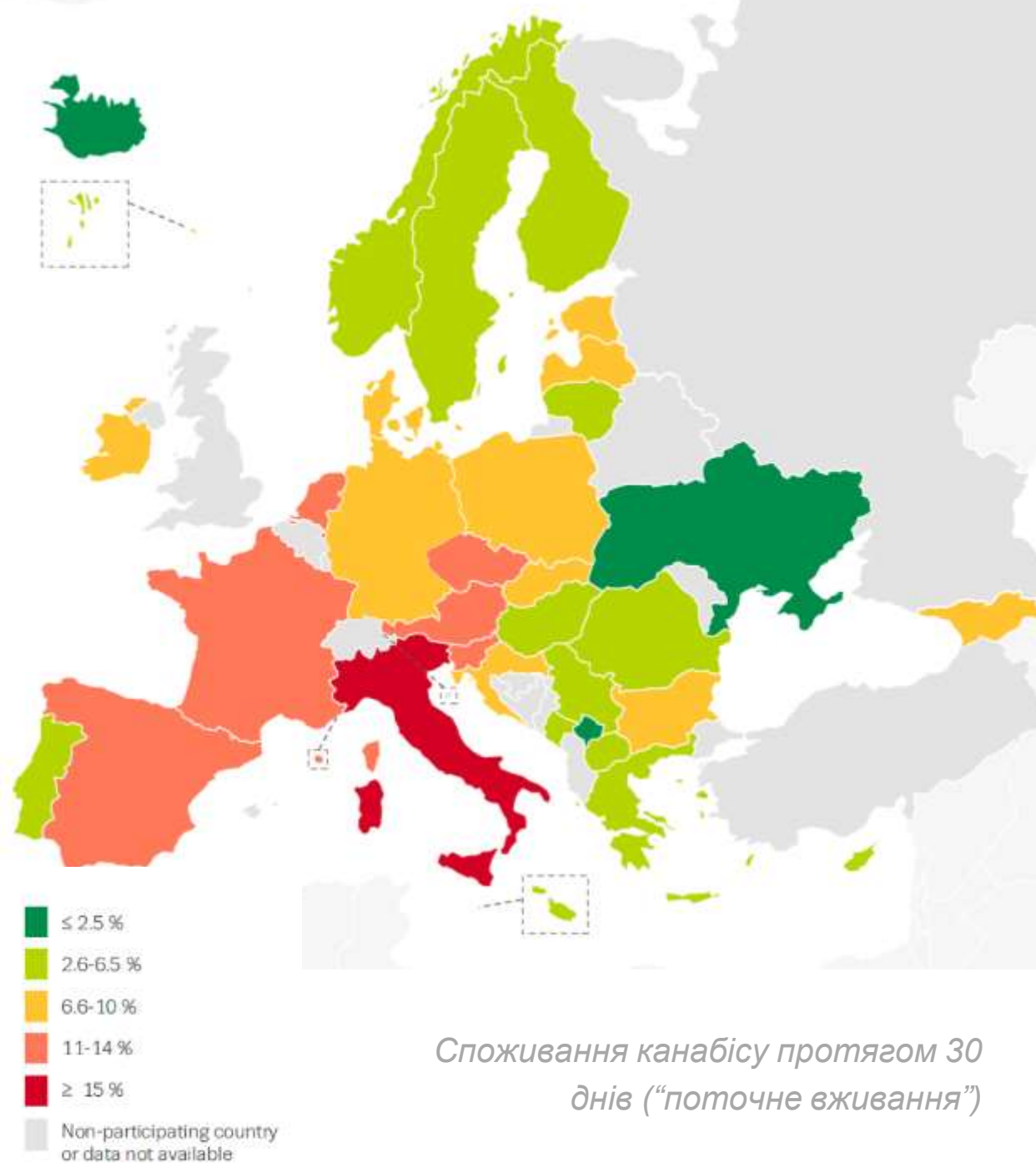
Канабіс та інші наркотичні речовини / Ключові результати

- Середня поширеність наркотичних речовин протягом життя становила 17% із значними відмінностями в різних країнах-учасницях проєкту ESPAD
- Вживання переважно стосується канабісу (в середньому 16%)
- Щодо наркотиків (крім канабісу), то в середньому близько 5,0% учасників опитування ESPAD повідомили, що вживали їх хоча б один раз протягом ЖИТТЯ

Канабіс / Ключові результати

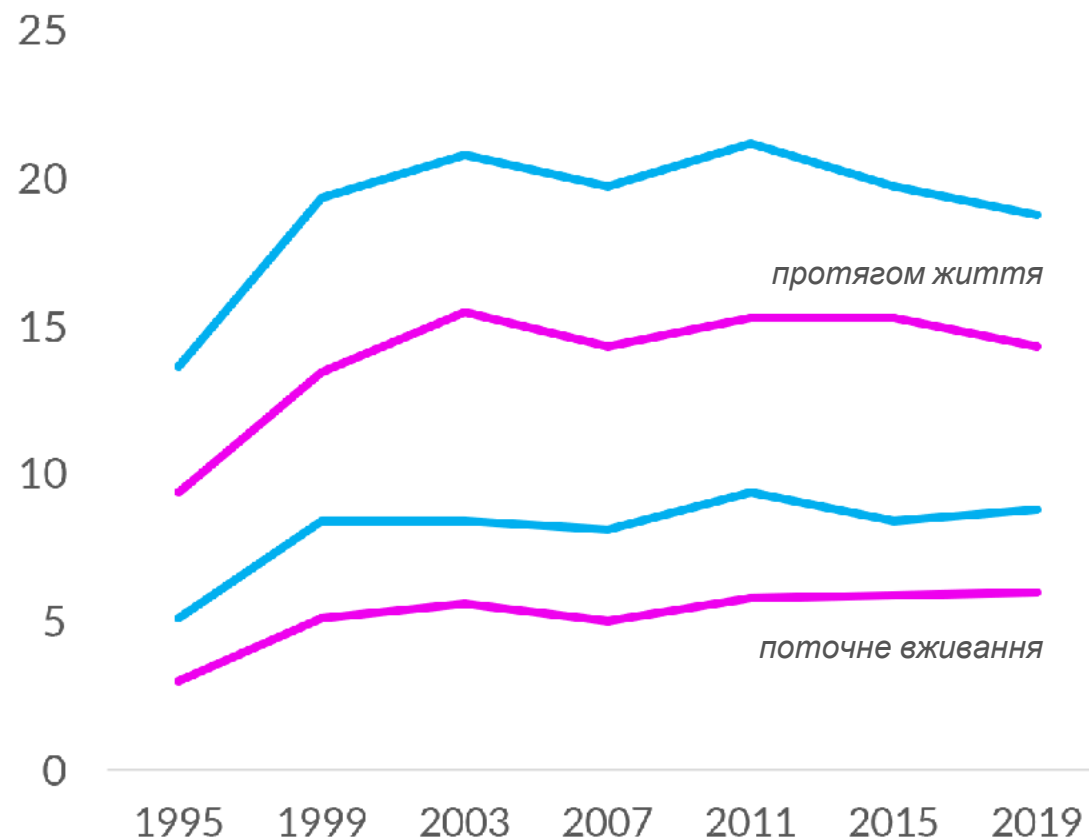
Канабіс є найдоступнішим і найуживанішим підлітками в країнах-учасницях проєкту ESPAD з **великою різницею між країнами**

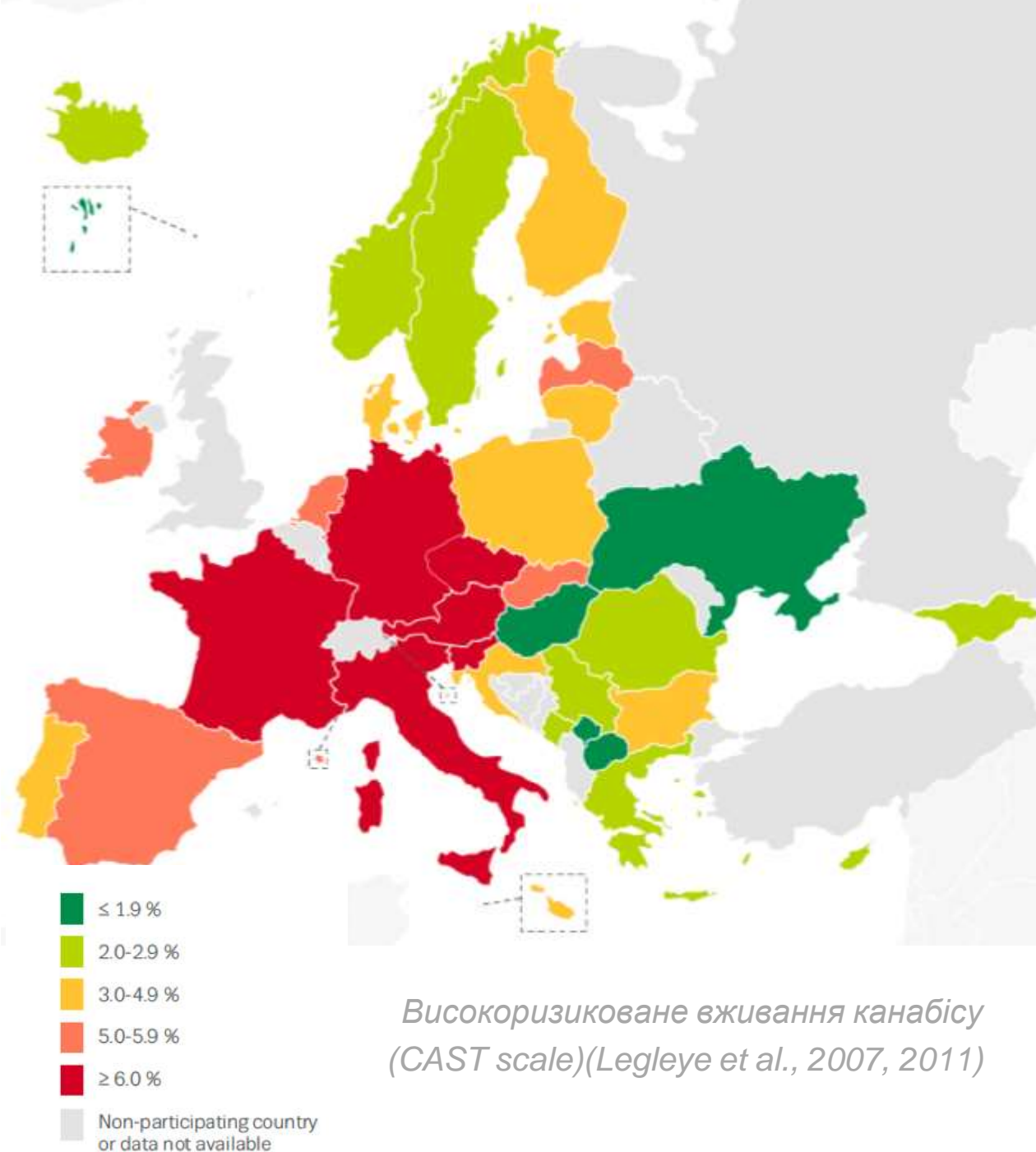
Канабіс / Ключові результати

- Канабіс є найдоступнішим наркотиком - майже третина підлітків повідомила, що його легко та досить легко отримати
- Вживання протягом життя повільно зменшується з 2011 року
- Поточне вживання (протягом останніх 30 днів) залишається майже незмінним з 2007 року

Канабіс / Ключові результати

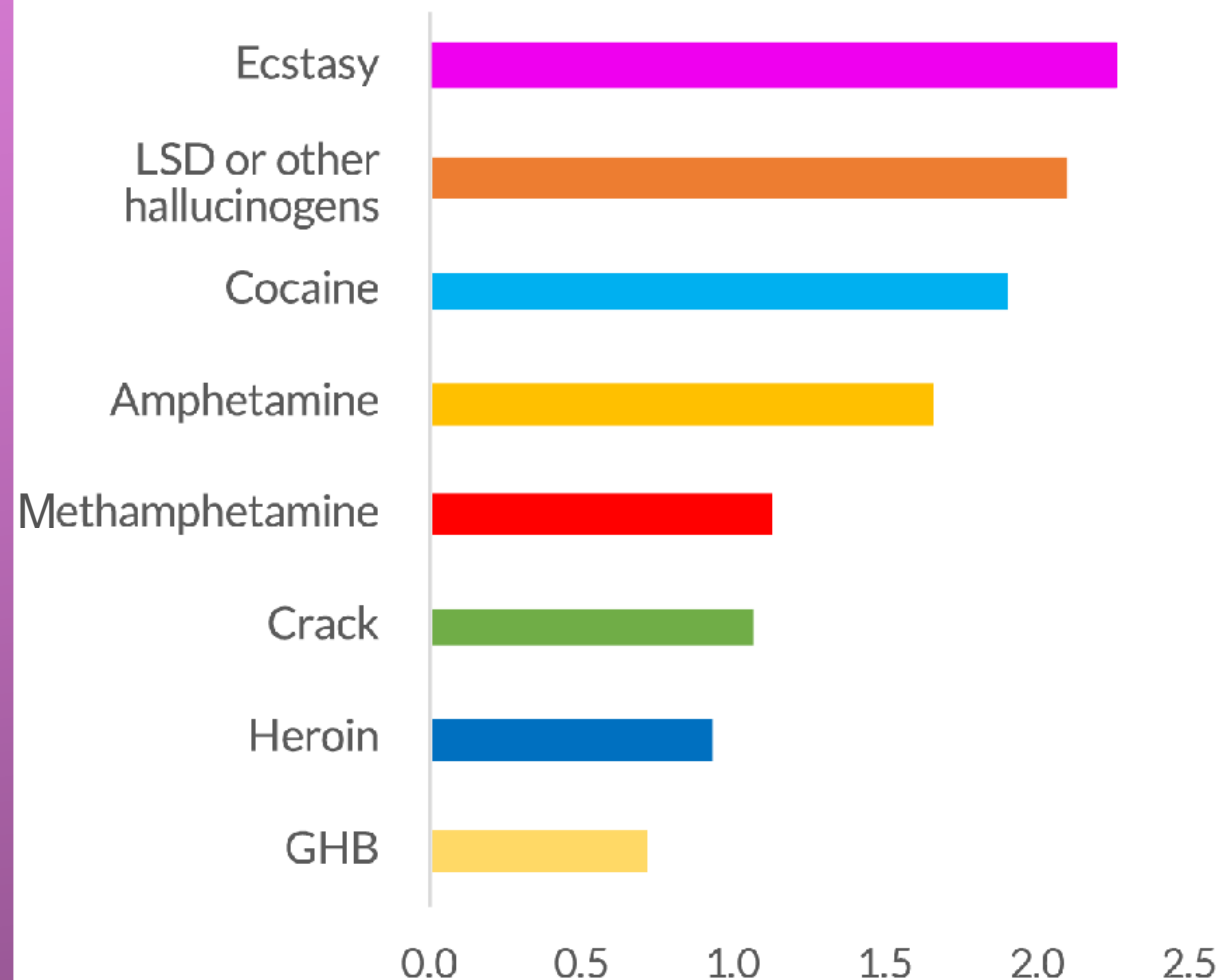
Проблемне вживання канабісу у всіх країнах-учасницях вперше було досліджено під час опитування 2019 року. У середньому 4% респондентів потрапили до цієї категорії та потенційно ризикують мати проблеми внаслідок вживанням канабісу.

Інші наркотичні речовини / Ключові результати

- У середньому 1-2% учнів вживали наркотичні речовини, крім канабісу, хоча б один раз протягом життя
- Враховуючи вживання хоча б однієї речовини, поширеність зростає до 5%
- Найпопулярнішими наркотиками є екстазі, ЛСД / інші галюциногени, кокаїн та амфетамін

Частка учнів, які повідомили про вживання наркотичних речовин

Канабіс та інші наркотичні речовини / Отримані уроки...

- **Всі показники є значно вищими, ніж у 1995 році**
- **Сприйняття доступності не пов'язане з вживанням канабісу та проблематичним вживанням**
- **Нові форми канабісу є набагато популярнішими, ніж у минулому: навіть у країнах, де поширеність вживання зазнала певних змін, потенційні ризики для здоров'я підлітків також змінюються**

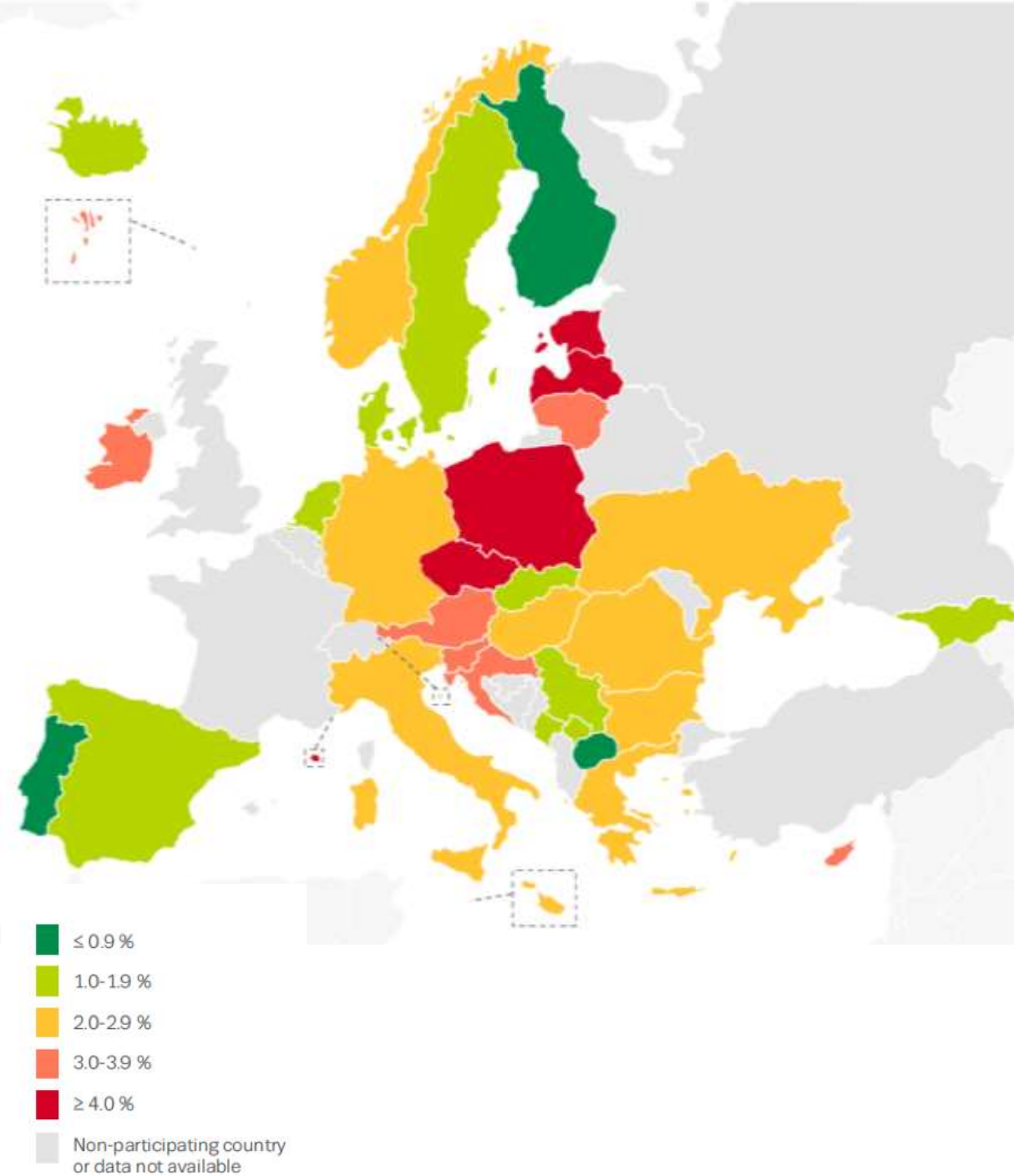

A stylized map of Europe is rendered in a dotted pattern against a purple background. Overlaid on the right side of the map is a large white prohibition sign (a circle with a diagonal slash).

⦿ Ключові результати
Нові психоактивні речовини
(далі – НПР)

НПР / Ключові результати

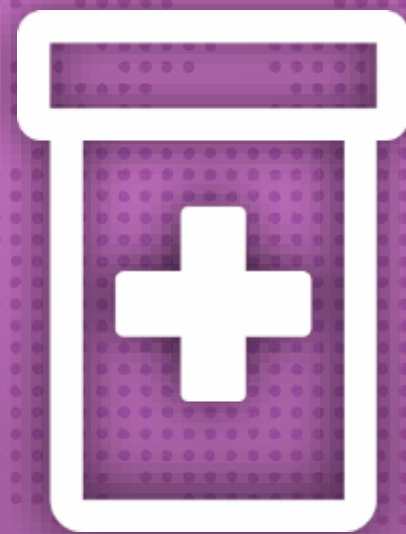
- 3,4% учасників дослідження ESPAD пробували НПР протягом життя, а 2,5% вживали їх протягом останніх 12 місяців
- Незважаючи на те, що результати 2015 року не можуть бути повністю порівняними, вони були схожі з результатами 2019 року, з деякою мірою вищими показниками у 2015 році
- 3,1% протягом життя вживали синтетичні канабіноїди, 1,1% - катинони

● НПР / Отримані уроки...

- **Вищий рівень** вживання амфетаміну, екстазі, кокаїну або ЛСД на індивідуальному, а не груповому рівні (наприклад, група стимуляторів)
- Більшість споживачів НПР насправді практикують комбіноване споживання психоактивних речовин (полінаркоманію): вживання НПР **не слід розглядати як ізольоване та специфічне явище**
- Нині існує **недостатня кількість міжнародних репрезентативних досліджень з порівнюваними даними: значення ESPAD**
- **Виклик:** що ми вимірюємо? **Відповідь:** психотропні препарати, які не контролюються конвенціями ООН про наркотичні засоби, але можуть представляти загрозу для громадського здоров'я, порівняну із загрозою, що спричинена речовинами, зазначеними в цих конвенціях > уряди рухаються до хімічних груп, ми зробили те саме.

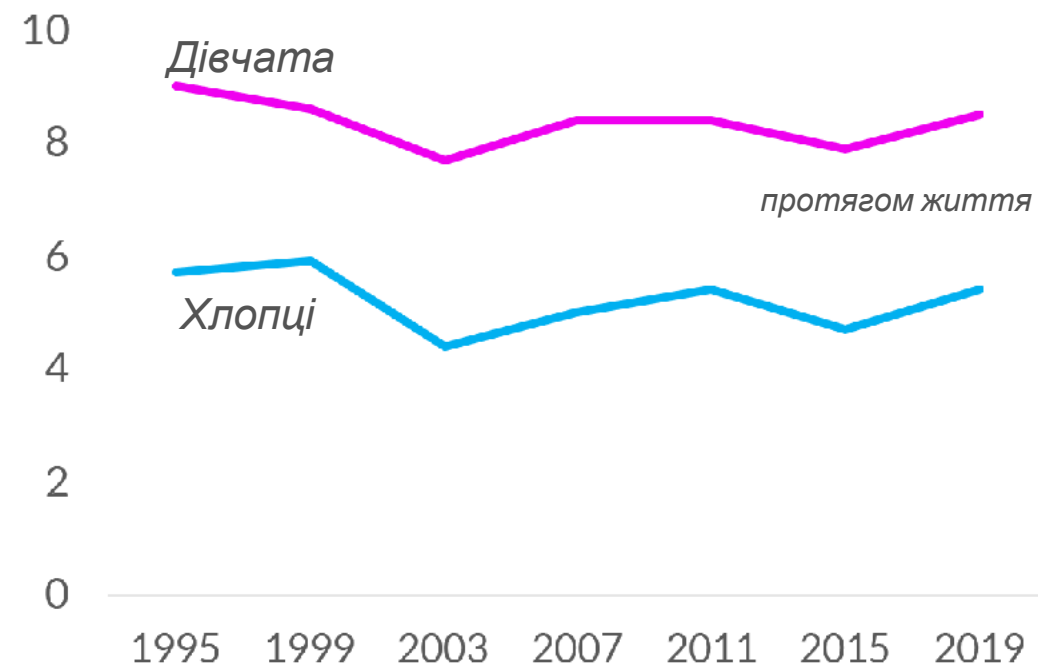

⦿ Ключові результати
Вживання медичних
препаратів без призначення
лікаря

Вживання медичних препаратів без призначення лікаря / Ключові результати

- 9,2% учнів повідомили про вживання медичних препаратів без призначення лікаря. Дані значно різняться між країнами (від 2,8% до 23%)
- Як у середньому, так і в переважній більшості країн-учасниць проєкту ESPAD дівчатка частіше, ніж хлопці, вживали фармацевтичні препарати для немедичних цілей
- Найчастіше вживалися транквілізатори або седативні препарати (6,6%), знеболюючі препарати «для отримання кайфу» (4,0%), анаболічні стероїди (1,0%)

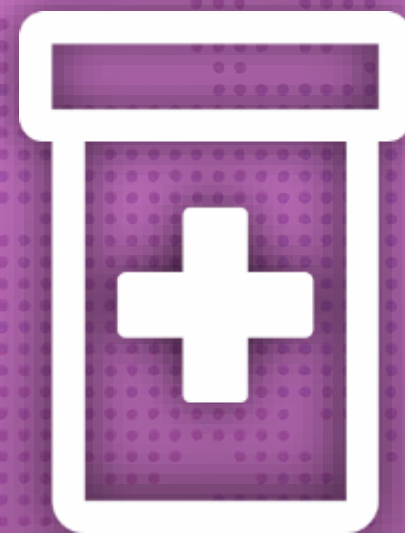

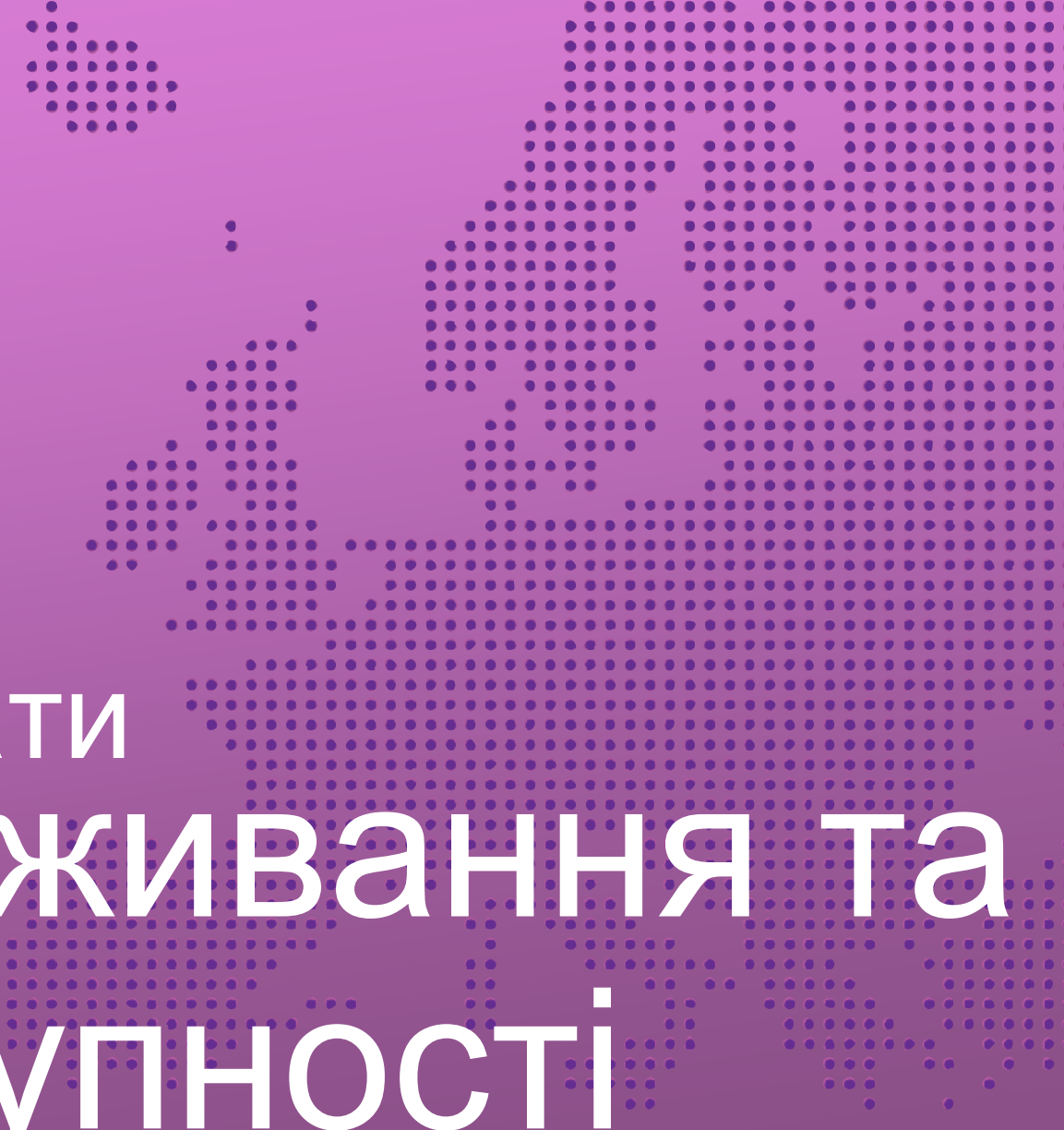
● Вживання медичних препаратів без призначення лікаря / Отримані уроки...

Вживання медичних препаратів без призначення лікаря розглядається у світі як серйозна проблема, що потребує моніторингу: за даними ESPAD, в Європі вживання медичних препаратів без призначення лікаря залишається проблематичним

Підлітки зловживають фармацевтичними препаратами з різних причин: для ейфорії, посилення дії алкоголю та інших наркотичних речовин, самолікування, пом'якшення симптомів абстиненції, покращення успішності у закладі освіти

Споживачі потрапляють до групи високого ризику розвитку симптомів розладу вживання медичних препаратів без призначення лікаря. Проте, за даними дослідження, парадокс полягає в тому, що підлітки можуть вживати зазначені препарати, оскільки вважають ці речовини безпечнішими за наркотики.

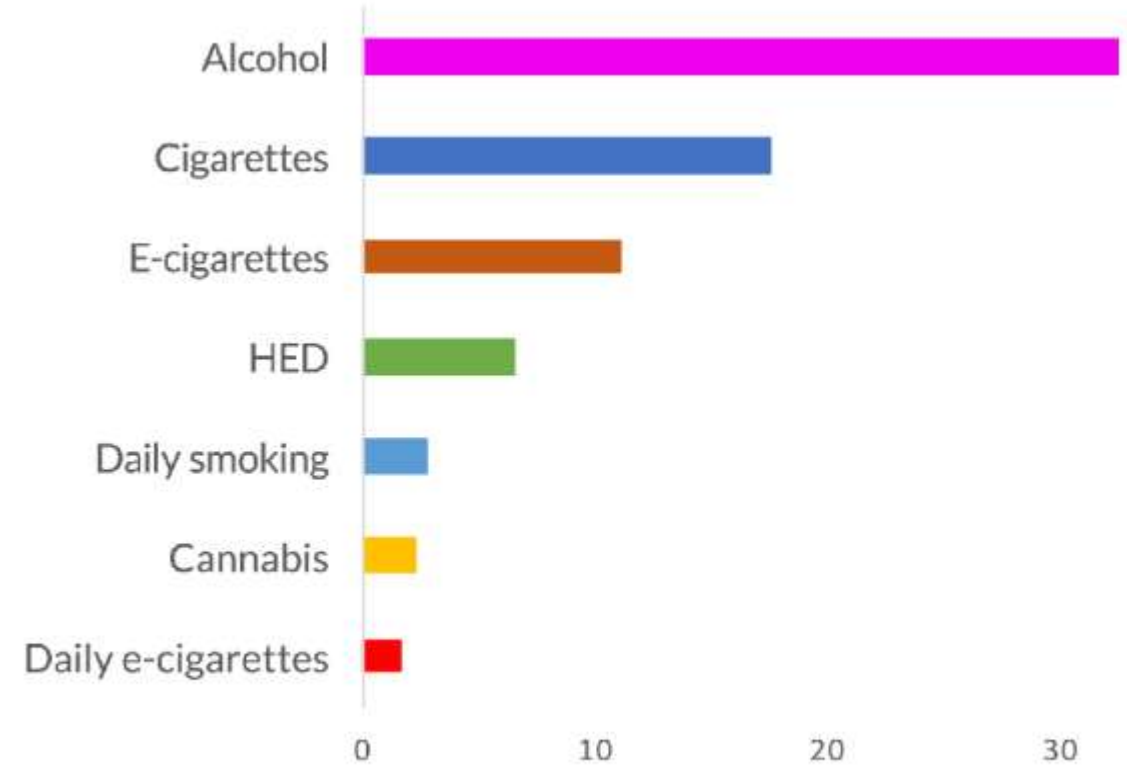

⦿ Ключові результати
Ранній вік вживання та
рівень доступності

Ранній вік вживання / Ключові результати

- Третина молодих людей, опитаних у рамках дослідження ESPAD, зазначила про спроби вживання алкоголю у віці 13 років або менше
- Кожен 15-ий повідомив про досвід перебування у стані сп'яніння
- Більше ніж кожен шостий учасник опитування ESPAD курил сигарети у віці 13 років або менше
- 2,4% повідомили, що вживали канабіс у віці 13 років або менше

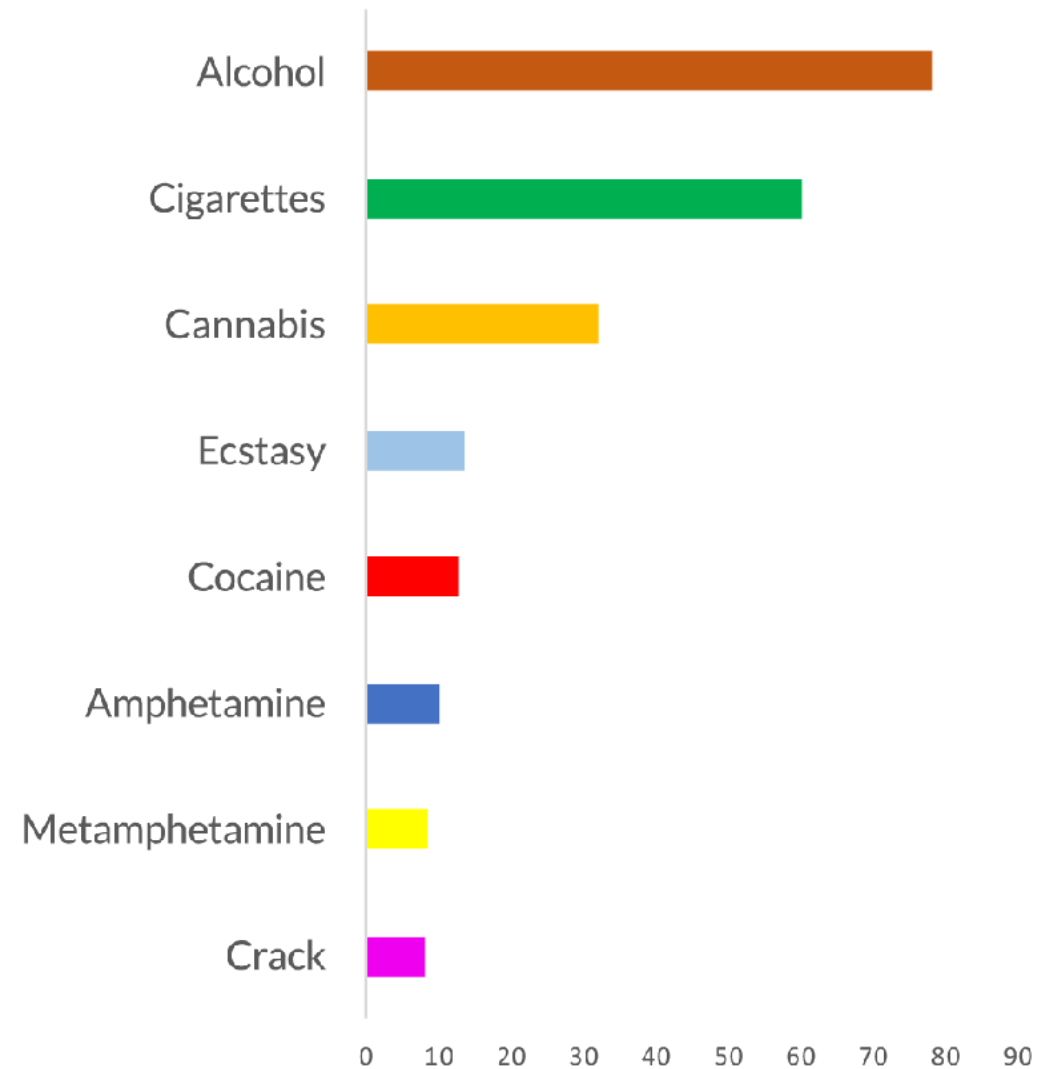

Частка підлітків, які вживали психоактивні речовини у віці 13 років або менше

Рівень доступності / Ключові результати

- **Алкоголь** сприймається як найдоступніша психоактивна речовина
- Кожен третій учасник ESPAD вважає, що дістати канабіс «дуже легко / скоріше, легко»

ESPAD

Частка підлітків, яким «Дуже легко» або «Скоріше легко» отримати психоактивні речовини

© Ключові результати
Азартні ігри

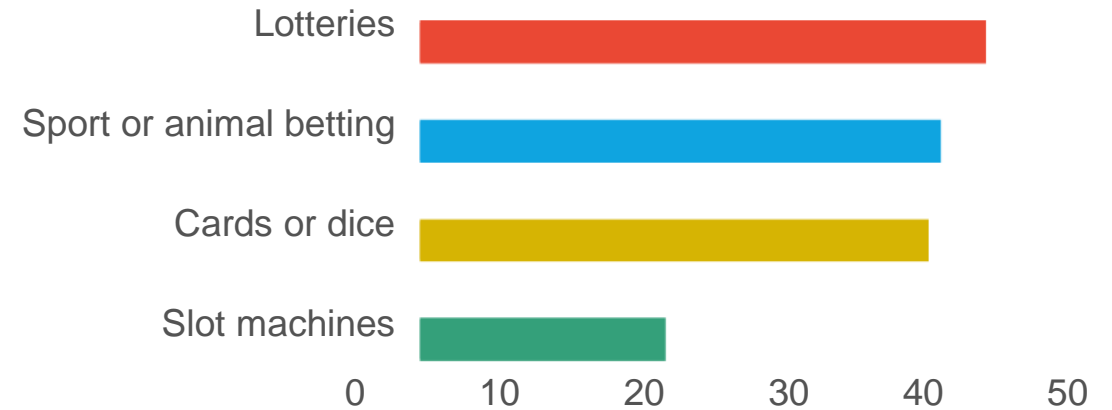

Азартні ігри / Ключові результати

- 22% європейських підлітків повідомили, що грали в азартні ігри на гроші хоча б один раз протягом останніх 12 місяців, а 7,9% грали в азартні ігри он-лайн.
- У середньому 5,0% студентів, які грали в азартні ігри протягом останніх 12 місяців, мають проблематичну залежність (*Johnson et al., 1997*)
- Рівні поширеності, залежності та проблематичної залежності від азартних ігор були вищими серед хлопців

Азартні ігри
22%

Азартні ігри-онлайн
7.9%

Проблематична гра в азартні ігри
5.0%

● Азартні ігри / Отримані уроки...

- **Доступність азартних ігор**, що виникає внаслідок поступової лібералізації азартного сектору в багатьох країнах, сприяє збільшенню рівня їх поширеності
- Поширеність участі в азартних іграх і поширеність залежності та/або проблематичної залежності від азартних ігор необов'язково корелюють
- **Зв'язок між надмірною участю в азартних іграх з підвищеним вживанням законних і незаконних речовин:** ми припускаємо, що це відбувається внаслідок впливу основних факторів, таких як імпульсивність і відчуття > програми профілактики та втручання, спрямовані на всі види ризикованої поведінки, фокусуються на найпоширеніших ризикованих практиках

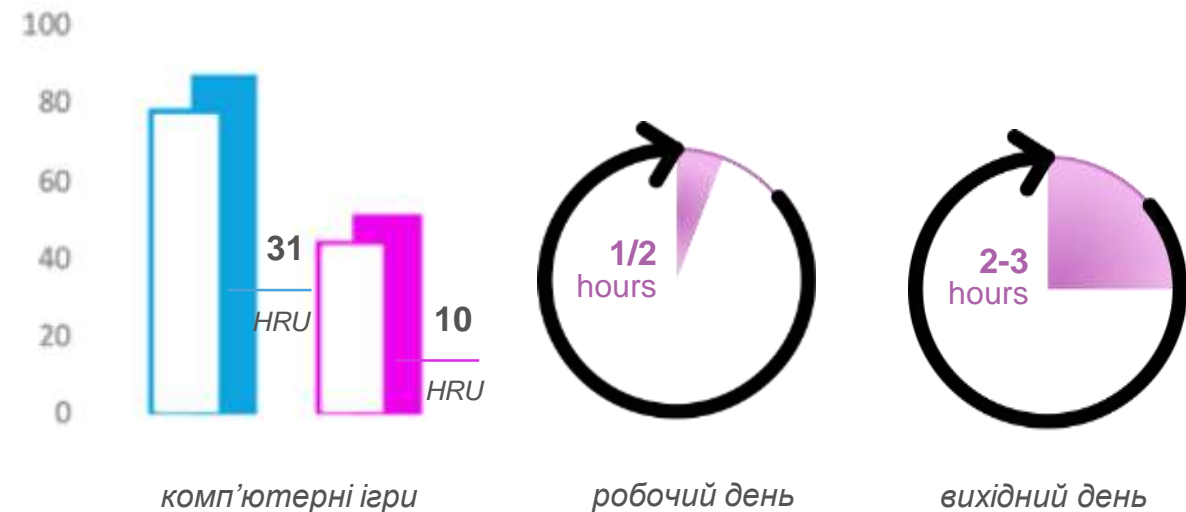
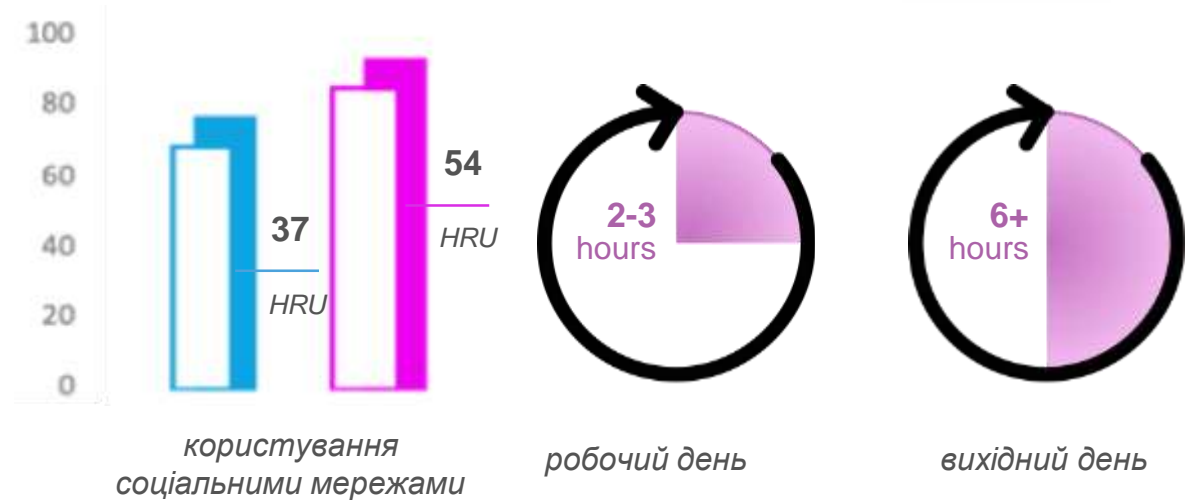

○ Ключові результати
Користування
соціальними мережами
та комп'ютерні ігри

Користування соціальними мережами та комп'ютерні ігри / Ключові результати

- Більшість підлітків (94%) повідомили про користування соціальними мережами протягом останніх 7 днів
- У більшості країн школярі проводили в соціальних мережах 2-3 години в робочий день та до 6 годин у вихідні дні
- Близько 60% учасників ESPAD грали в комп'ютерні ігри в робочий день протягом останніх 30 днів
- Самооцінка рівня залежності від соціальних мереж була вищою (46%), ніж від комп'ютерних ігор (21%) (Holstein et al., 2014)

● Користування соціальними мережами та комп'ютерні ігри / Отримані уроки...

- У вихідні дні дівчата проводять більше часу, ніж хлопці, в соціальних мережах, тоді як хлопці проводять вдвічі більше часу, ніж дівчата, за комп'ютерними іграми як у робочі, так і у вихідні дні
- Проблеми, пов'язані з використанням соціальних мереж, були поширенішими серед дівчат у всіх європейських країнах, тоді як проблеми, пов'язані з комп'ютерними іграми, були поширенішими серед хлопців

Ключові результати хвилі 2019 року

Європейське опитування учнів щодо вживання алкоголю та інших наркотичних речовин (ESPAD)

○ ВИСНОВКИ

НАШІ НАМІРИ ЩОДО МОНІТОРИНГУ

для кращих політик та
інтервенцій

1 Розуміння потенційного ризику нових технологій

як для залежностей (соціальні мережі та комп'ютерні ігри), так і для системи доставки (нікотин і канабіс)

2 Дослідження нових речовин і контекстуалізація їх використання

шляхом відслідковування: появи НПР, «відомих наркотиків» з високою імовірністю вживання (канабіс) та моделей споживання (полінаркоманія)

3 Підтримка комплексних дій

через поглиблення вивчення рушійних факторів вживання психоактивних речовин, певних поведінкових практик, а також використання потенціалу інформації, комунікацій і технологій

Наступні кроки

ESPAD

Доступ до даних

Покращити доступ для дослідників і широкої громадськості

Методологія

Розробити інноваційні методи збору даних

Мережа

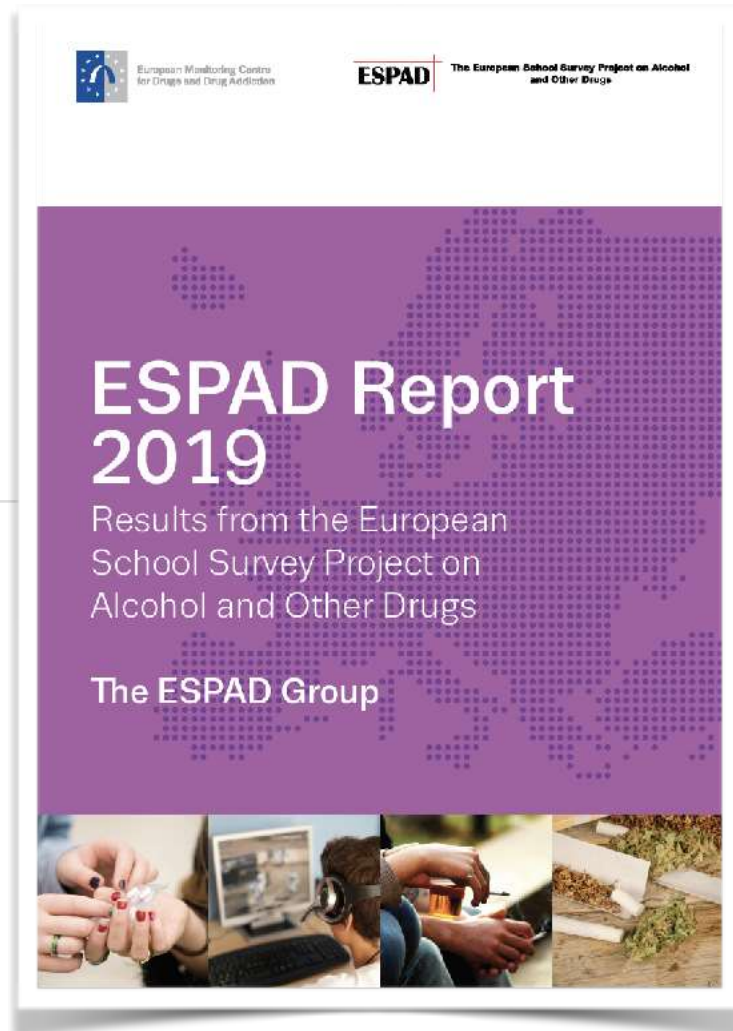
Збільшити охоплення проєкту та мережу зацікавлених сторін

Проект ESPAD / Поширення результатів

Міжнародний
звіт

Додаткові
таблиці

www.espad.org

www.emcdda.europa.eu

Дякуємо за увагу!